

Na kolejích mají tašky na **několik** druhů odpadu. Po **třech** nebo **pěti** letech si studenti zvyknou odpad třídit.

Co mají z hlediska tvarů společného numeralia **pět** a **několik** v textu?

Tato numeralia mají specifickou deklinaci, odlišnou od jiných ohebných slovních druhů: střídají totiž pouze dva tvary: **pět – pěti, několik – několika**. Tvar bez koncovky najdeme pouze v nominativu a akuzativu, ostatní pády mají koncovku **-i (pěti), -a (několika)**. Tuto deklinaci najdeme u všech základních numeralií končících na **t, m (osm, osmi)** a u numeralií jako **kolik, tolik** apod.

Numerale **tři** (a **čtyři**) má deklinaci blízkou substantivům feminina (v gen. je vedle tvaru **tří, čtyř** možný i hovorový tvar **třech, čtyřech**). Numerale **dva (dvě)** má zvláštní deklinaci, kde se zachovaly tvary duálu (**dvou, dvěma**), numerale **jeden (jedna, jedno)** se deklinuje jako pronominum **ten**.

V odborných a administrativních textech se často setkáváme s víceslovnými numerálními výrazy, např. **Univerzita je domovem přesně 17 365 studentů**. Při četbě tohoto číselného zápisu máme dvě možnosti.

- Deklinujeme všechny části: (*bez*) **sedmnácti tisíc tří set šedesáti pěti studentů, (o) sedmnácti tisících třech stech šedesáti pěti studentech** apod.
- Deklinujeme jen jednotky a desítky spolu s počítaným výrazem: (*bez*) **sedmnáct tisíc tři sta šedesáti pěti studentů, (o) sedmnáct tisíc tři sta šedesáti pěti studentech** apod.

1 Napište rok svého narození a údaj vyskloňujte ve všech pádech (můžete použít oba způsoby).

Numeralia druhová

Studenti byli vybaveni čtverými taškami na tříděný odpad (na plast, papír, kov a sklo).

Ráno lehce mrzne a my hledáme raději dvojce rukavice.

- Obecně se druhovými numeraliemi vyjadřuje počet druhů nějaké věci (např. čtyři druhy tašky na tříděný odpad). Tato numeralia (**dvojí, trojí, čtverý, paterý...**) mají podobu adjektiva a jako adjektiva se rovněž skloňují.
- Druhová numeralia mohou mít ale i tvar jmenný (**dvoje, troje, čtvery, paterý...**). Obvykle se používají se substantivy typu pluralia tantum (**dvoje brýle, troje housle, čtvery dveře**), a to ve významu numeralií základních, označujících prostý počet daného předmětu.
- V některých případech se druhová numeralia stávají substantivy, a proto počet druhů daného předmětu je vyjádřen genitivem: **V rámci projektu jsme rozdali studentům čtvero tašek – na plast, papír, kov a sklo**. Jako frazeologismy se dnes užívají výrazy jako **čtvero ročních období, desatero přikázání** apod.

Desetinná čísla

Desetinná čísla čteme následovně.

- Číslo před desetinnou čárkou označujeme slovem **celá (celé)**, např. **nula / žádná celá, jedna celá, dvě celé** atd.
- Číslo za desetinnou čárkou označujeme slovem **desetina, setina, tisícina**.

Př.

0,1 = **nula celá (nebo žádná celá) jedna desetina**

0,01 = **nula / žádná celá jedna setina**

1,2 = **jedna celá dvě desetiny**,

2,003 = **dvě celé tři tisíciny**.

Pokud je to z kontextu jasné, můžeme slovo **desetina (setina)** vynechat.

3,6 = **tři celé šest**, 5,72 = **pět celých sedmdesát d**